

O alternativnim ekonomskim modelima uslijed pandemije

prof. dr. sc. Domagoj Sajter, Ekonomski fakultet u Osijeku

Ekonomska perspektiva općeg dobra

Economic Perspective of the Common Good

Međunarodni znanstveni simpozij, Split, 21.-23. travanj 2022.

Sadržaj

- 1) uvod
- 2) pandemija kao katalizator promjena
- 3) problemi globalnog ekonomskog sustava
- 4) suvremeni kapitalizam
- 5) „alternativni“ modeli
- 6) zaključak

1. uvod

„kako živiš“?

veći brod → efikasnost →
proizvodnja → dobit →
rast → više brodova →
razvoj → zapošljavanje →
dobit → ...

... → miran život

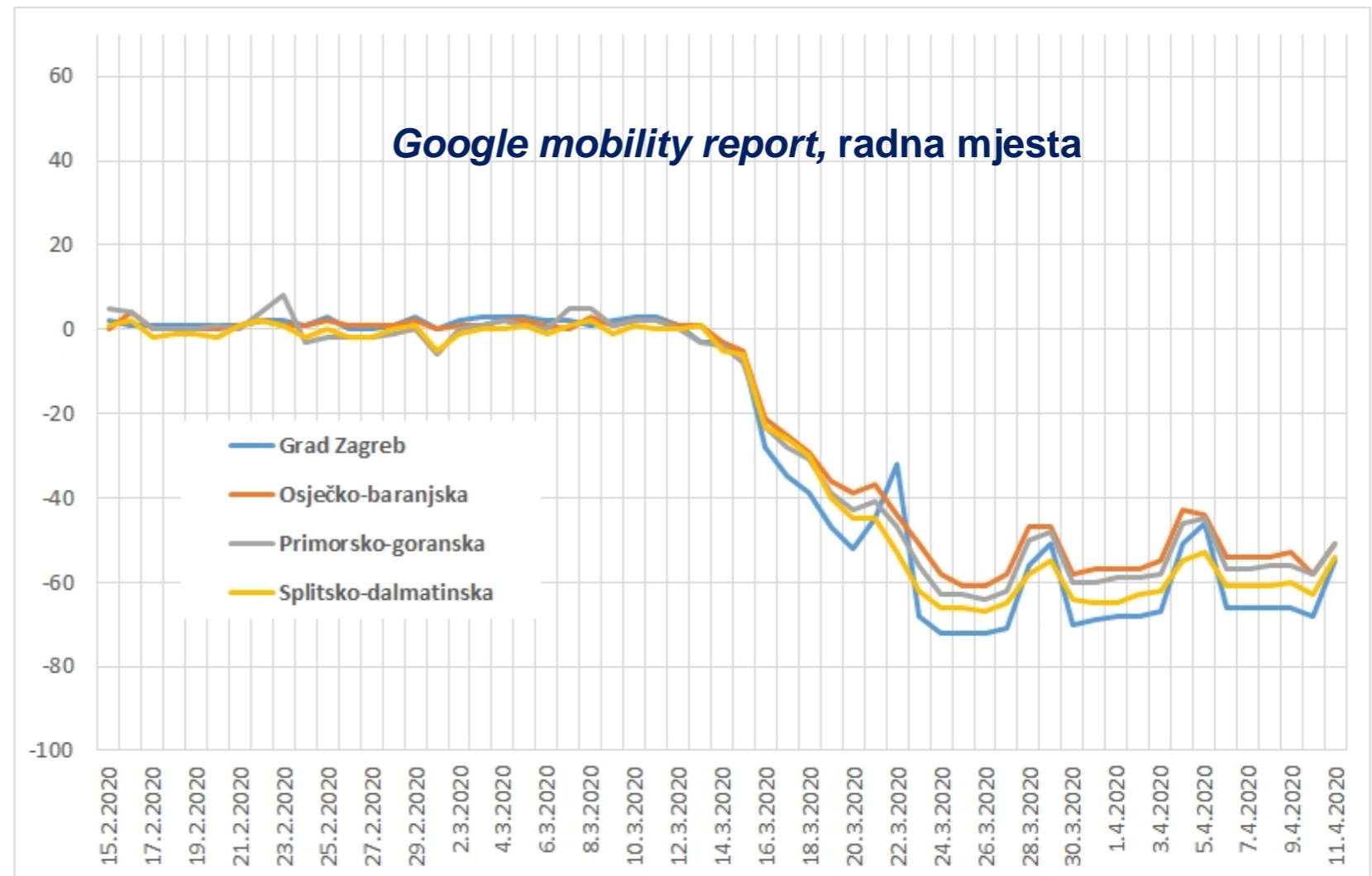

from: Venice, Biblioteca Nazionale Marciana, Codex Gr/Z 479=881,

2. pandemija kao katalizator promjena

...trči, brže, trči...
STANI!

- prvi put u modernoj povijesti ljudska civilizacija bila je prisiljena zaustaviti se
- vrijeme za promišljanje

Izvor: <https://www.google.com/covid19/mobility/>

3. problemi ekonomskog sustava

- nezadovoljstvo ekonomskim sustavom:
  1. plutokracija, kronizam
  2. porezna evazija, *off-shoring*
  3. globalizacija i konkurentnost („*race to the bottom*“)
  4. financijalizacija, (pre)zaduživanje
  5. moralni hazard, *TBTF*
  6. promicanje ignorancije („*razmišljaš? kupi!*“, „*uživaj dok traje*“,...)
  7. zanemarivanje zajednice i okoliša
  8. ...

4. suvremeni kapitalizam

- (kratki) povijesni pregled modela ekonomskog razvoja: od II. svjetskog rata do rata u Ukrajini
- univerzalni, homogeni, standardizirani kapitalistički ekonomski model **ne postoji**
- Kina vs. Hrvatska vs. SAD

4. suvremeni kapitalizam

- (neka) ključna počela svih kapitalističkih modela:
  - 1) utemeljeni na **privatnom vlasništvu** i **slobodama** pojedinca
  - 2) **dobit** kao primarni motiv
  - 3) utemeljeni su na **tržištu** i
  - 4) oslanjaju se na **konkurenciju** i inovativnost

5. „alternativni“ modeli

- (neka) ključna počela svih kapitalističkih modela:
  - 1) utemeljeni na **privatnom vlasništvu i slobodama** pojedinca
  - 2) **dobit** kao primarni motiv
  - 3) utemeljeni su na **tržištu** i
  - 4) oslanjaju se na **konkurenciju** i inovativnost

**„alternativnost“ modela određena je opsegom izuzetaka,
odnosno restrikcija od datih počela**

6. zaključno

Evolucija ekonomskog modela je evidentna i brojna su unaprjeđenja, poput:

- brojnih **inovacija** za suočavanje s novim okolnostima,
- **de-urbanizacije** (rad na daljinu),
- **digitalne transformacije** organizacija,
- ignoriranja individualnih komercijalnih prava zbog prioritizacije nužnih sredstava za opstanak **zajednice**,
- **smanjenja nejednakosti** između regija unutar zemalja,
- **smanjenja zagađenja okoliša**,

6. zaključno

Evolucija ekonomskog modela je evidentna i brojna su unaprjeđenja, poput:

- planiranja poboljšanja kritične **infrastrukture**,
- poboljšanja **međunarodne suradnje** u epidemiologiji i medicini uopće,
- poboljšanja **higijene**,
- poboljšanja i proširenja **e-usluga** državnih institucija,
- poboljšanja procesa **učenja na daljinu**,
- pomnijeg planiranja i pripreme za egzistencijalne **rizike**,
- razvoja otpornijih i robusnijih **opskrbnih lanaca**,

6. zaključno

Evolucija ekonomskog modela je evidentna i brojna su unaprjeđenja, poput:

- razvoja podrške **lokalnoj zajednici** i poslovanju lokalnih poduzetnika,
- razvoja pristupa širokopojasnom **internetu**,
- **reevaluacije** života i ciljeva, te odstupanje od utrke za profitom kao smislom
- tzv. **re-shoring** kao procesa suprotnog *off-shoringu* i *outsourcingu* (povratak ključnih funkcija u okrilje poduzeća iz dalekih zemalja),

6. zaključno

Evolucija ekonomskog modela je evidentna i brojna su unaprjeđenja, poput:

- **uštede** uredskih troškova i troškova poslovnih putovanja,
- uvažavanja i vrednovanja elementarnih usluga i ključnih radnika za opstanak društva,
- više donacija, filantropije i volontiranja,
- više posla za osobe s invaliditetom (rad od kuće),
- više **slobodnog vremena** za obitelj, promišljanje, hobije, meditaciju,
- itd.

Hvala!

sajter@efos.hr